

WWW.

SZTUM

.PL

INFORMATOR MIASTA I GMINY SZTUM
STYCZEŃ - KWIECIEŃ 2021 ISBN 978-83-66273-88 -7

SOŁECTWA: BARLEWICE • BIAŁA GÓRA • CZERNIN • UL. DOMAŃSKIEGO • GOŚCISZEWO • GRONAJNY • KĘPINA • KONIECWAŁD
KOŚLINKA • NOWA WIEŚ • PAROWY • PIEKŁO • PIETRZWAŁD • POSTOLIN • SZTUMSKA WIEŚ • SZTUMSKIE POLE • UŚNICE • ZAJEZIERZE

Klimatyczny grant

s.6

Wsiąść do pociągu

Tak długo ciągnie się modernizacja linii kolejowej Malbork-Grudziądz, że sztumianie już zapomnieli, że mogą korzystać z pociągów.

Str. 7

Zapomniany

Z wszystkich Donimirskich rodem z Ziemi Sztumskiej Antoni (1856-1912) jest najmniej docenionym. Czas to zmienić.

Str.8-9

Drzwi do świata

Dzięki współpracy z firmą ADM Czernin sztumska „Jedynka” i „Dwójka” posiada multimedialne pomoce naukowe.

Str. 14

Z miasta i gminy w skrócie

GRUDZIEŃ

Burmistrz Sztumu Leszek Tabor podpisał w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego umowę o przyznanie pomocy na przebudowę drogi gminnej w Konieczwałdzie o długości prawie 400 m, biegnącej przy terenach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na inwestycję, której koszt szacowany jest na 700 tys. zł otrzymaliśmy dofinansowanie w wysokości 388 tys. zł.

Do Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych Gmina złożyła 3 wnioski o dofinansowanie inwestycji polegających na termomodernizacji budynku przychodni przy ul. Chętmińskiej i Słowackiego, przebudowie ul. Morawskiego oraz budowie kanalizacji sanitarnej w Zajezierzu. Łączna wartość tych inwestycji to prawie 5 mln zł, z czego wnioskowane dofinansowanie wynosi ponad 4 mln zł.

W niecodziennym miejscu, bo na ulicy Mickiewicza, lądował śmigłowiec Lotniczego Pogotowia Ratunkowego wezwany do chorego mieszkańca domu w sąsiedztwie sklepu Media Expert. Wcześniej zamknięto drogę na ruch.

STYCZEŃ

Do mieszkańców miasta i gminy powyżej 70 roku życia trafiły ulotki, w których burmistrz Leszek Tabor zapraszał do udziału w narodowym programie szczepień przeciw Covid 19 oraz informacja, kogo gmina dowiezie do punktu szczepień.

Sztumski Sztab Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy zebrał 32 772,43 złotych na zakup sprzętu dla laryngologii, otolaryngologii i diagnostyki głowy. Mimo ograniczeń spowodowanych pandemią niewiele brakowało, a pobilibyśmy dotychczasowy rekord sztumskich zbiórek, który wynosi 35 tys. zł. Dziękujemy za wirtualną kwesę do eSkarbony, za przekazywanie przedmiotów na aukcje Allegro i ich licytowanie.

LUTY

Sztum oraz Piaseczno jako jedyne gminy z Polski otrzymały pieniądze na projekty w ramach Europejskiego Instrumentu Miejskiego. Leszek Tabor podpisał umowę na pozyskany grant **w wysokości 60 tys. euro (ok. 270 tys. zł)**

MARZEC

Państwo Maria i Mieczysław Pokojscy ze Sztumu odebrali medale z okazji 50-lecia pożycia małżeńskiego. Burmistrz Sztumu Leszek Tabor złożył jubilatom serdeczne gratulacje i życzenia wielu pięknych chwil oraz szczęśliwej podróży do kolejnych jubileuszy.

Burmistrz Leszek Tabor podpisał umowę z firmą STRABAG z Piaseczna na przebudowę dróg gminnych - Nowowiejskiego (przy Zakładzie Karnym) i Gdańskiej. Koszt inwestycji wynosi nieco ponad 2 mln 550 tys. zł.

Miło znowu spotkać się z Państwem na łamach magazynu samorządowego, którego wydawanie - po licznych sugestiach mieszkańców przyzwyczajonych do tradycyjnej prasy - wznowiamy po kilkumiesięcznej przerwie. Miałem nadzieję, że taki powrót będzie także oznaczać, że nastął czas względnej normalności. Niestety, tak nie jest. Kiedy piszę ten tekst, kraj został objęty obostrzonymi zasadami bezpieczeństwa związanymi z pandemią.

Podzielę się w tym miejscu najważniejszymi tylko informacjami. Podczas styczniowej sesji Rady Miejskiej został uchwalony budżet miasta i gminy na 2021 rok. Zaplanowano w nim po stronie dochodów nieco ponad 82 mln 420 tys. zł i 94 mln 334 zł po stronie wydatków. Deficyt zostanie pokryty z nadwyżki budżetowej z lat poprzednich oraz kredytu.

Określiłbym, że jest to budżet zbilansowany. **W tych trudnych czasach prawie 13 mln przeznaczamy na inwestycje.** Zagwarantowaliśmy pieniądze na kontynuację gminnego programu remontów gruntowych dróg w sołectwach płytami jumbo oraz modernizację dróg osiedlowych - Morawskiego, Gdańskiej i Nowowiejskiego w Sztumie. W najbliższej perspektywie są kolejne. Dlatego zostanie wykonana dokumentacja pozwalająca na remonty ulic osiedla Reja (za sklepem) w Sztumie oraz Zielnej, Okrężnej, Topolowej i Krótkiej w Czerninie.

Jeśli już piszę o naszych drogach, to trzeba kilka zdań poświęcić obwodnicy Sztumu, zapisanej w rządowym programie. W marcu Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad wybrała firmę, która przygotowuje dokumentację. Jako Miasto i Gmina włączamy się w prace nad obwodnicą, dostosowując do tej inwestycji plan miejscowy, a na kolejnym etapie wydamy opinię środowiskową.

Starania samorządu o obwodnicę Sztumu mają swoją długą historię.

Zabiegaliśmy jednocześnie, aby droga krajowa, która przebiega przez miasto, została całkowicie zmodernizowana, z rondami, poprawiającymi bezpieczeństwo. Dzięki dobrej współpracy z gdańskim oddziałem GDDKiA, zrozumieniu przez dyrekcję naszych potrzeb, to się w pełni udało. Dlaczego było bardzo ważne?

Nie wszyscy zdają sobie sprawę z tego, że gdy powstanie obwodnica, ta droga przestanie mieć kategorię krajową! Odcinek przebiegający przez miasto być może będzie musiał przejąć gmina, a na utrzymanie, remonty nie otrzyma pieniędzy. Gdyby nam przekazano zniszczoną drogę, to trzeba byłoby ją zmodernizować kosztem innych inwestycji. Już teraz mamy sygnały, że Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad nie będzie prowadziła żadnych kosztowych prac na odcinku, który ma w przyszłości przekazać.

W tym roku zakończy się modernizacja drogi na Zajezerze, a także ulic Gdańskiej i Nowowiejskiego przy Zakładzie Karnym.

Liczymy, że we współpracy z samorządem wojewódzkim oraz powiatem sztumskim rozpoczniemy prace nad **koncepcją węzła integracyjnego w okolicy dworca PKP.** To bardzo ważne, aby po zakończeniu modernizacji trasy kolejowej Malbork-Grudziądz stworzyć warunki, by zachęcić do korzystania z pociągów. Węzeł ma łączyć komunikację publiczną, PKP, autobusową, samochodową, potrzebne są parkingi i bezpieczne dojścia i dojazdy.

Wracając do przyjętego budżetu. Jest w nim zagwarantowane współfinansowanie budowy nowej oczyszczalni ścieków, największej naszej inwestycji, której nasza spółka PWiK sama by nie udźwignęła.

Wszystkie jednostki samorządu mają zapewniony odpowiedni poziom dofinansowania. Dodam, że aż 45 proc. dołożymy do funkcjonowania gminnej oświaty, bo pieniądze płynące z ministerstwa od lat nie wystarczają.

Leszek Tabor

Dwa giganty na Spokojnej

Specustawa mieszkaniowa z 2018 roku, zwana również „lex deweloper” miała na celu przyspieszenie realizacji inwestycji. Już podczas jej przygotowywania padały zastrzeżenia, że stanie się źródłem konfliktów społecznych i chaosu architektonicznego.

Korzystający ze specustawy inwestor zwrócił się do Rady Miejskiej w Sztumie o zgodę na zlokalizowania przy ulicy Spokojnej dwóch pięciopiętrowych budynków wielorodzinnych z 234 mieszkaniami, lokalami usługowymi i 396 miejscami postojowymi w trzykondygnacyjnym podziemnym garażu.

To olbrzymia inwestycja, której zrealizowanie doprowadzi m.in. do radykalnego przekształcenia przestrzeni urbanistycznej tej części miasta. Wtedy już nie wieża kościoła będzie dominowała nad okolicą, ale dwa klockowate, wielkie bloki, niepasujące do niewielkiego miasta.

Pierwszy wniosek inwestor złożył w grudniu ub. roku. Analizowali go radni i Miejsko-Gminna Komisja Architektoniczna. Efekt analiz i dyskusji można streścić następująco: popieramy budowę bloków z mieszkaniami na wynajem, ale nie za cenę bezpieczeństwa i dobrych warunków życia dotychczasowych i przyszłych mieszkańców ulicy Spokojnej i okolicznego osiedla, tzw. Żydługów.

Z tego powodu podczas sesji w lutym radni nie wyrazili zgody na inwestycję w przedstawionym im kształcie.

To radni zdecydują, czy dwa pięciopiętrowe bloki z trzypiętrowymi garażami staną przy Spokojnej.

GŁÓWNE ZASTRZEŻENIA:

Bezpieczeństwo. Zaplanowany dojazd do nowych budynków wąską, jednokierunkową ulicą Kopnickiej (przy kościele), na zakręcie drogi powiatowej, stwarza zagrożenie dla pieszych i kierowców. Ulica już jest zakorkowana w czasie odbywających się nabożeństw, a co dopiero mówić, gdy dojdzie strumień samochodów z projektowanych bloków.

Sprzeczność z istniejącą zabudową. Dwa „klockowate” budynki, których szerokość i długość jest dwukrotnie większa od istniejących obecnie bloków osiedla Renawa, rażąco odbiegają od otoczenia i burzą istniejący tam architektoniczny.

Radni brali też pod uwagę fakt, że złożony wniosek miał wady i braki formalne.

Po odrzuceniu wniosku burmistrz Leszek Tabor zaprosił na spotkanie projektantów wnioskodawcy z Miejsko-Gminną Komisją Architektoniczną. Chodziło o to, by wspólnie znaleźć rozwiązanie, dające zielone światło dla tej inwestycji. W spotkaniu, w którym uczestniczyła on-line także część radnych, wzięł udział inwestor, ale bez swoich projektantów. Trwało dwie godziny. Generalnie inwestor nie zgodził się z zastrzeżeniami dotyczącymi budynków i na wprowadzanie do nich zmian.

W efekcie inwestor złożył ponownie wniosek, który 19 marca został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Sztum, uruchamiając procedurę wydania zezwolenia przez Radę Miejską. Wniosek różni się od poprzedniego tym, że przewiduje inne rozwiązanie dojazdu do bloków - od strony ulic Spokojnej i Kochanowskiego.

Przybędzie sklep na osiedlu

Sklep Dino Polska powstaje przy ul. Spokojnej. Sieć zgodnie ze swoją strategią nie udziela informacji o nowych inwestycjach. Z tablicy informacyjnej budowy można wyczytać, że zakończenie robót nastąpi w końcu czerwca. Poszukuje też pracowników do marketu.

Burmistrz nagrodził kajakarzy i działaczy sportowych

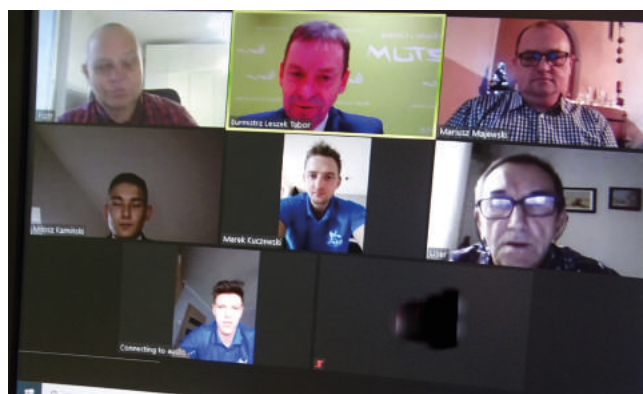
Ryszard Mazerski (z lewej) został nagrodzony m.in. za szeroką ofertę zajęć sportowo-rekreacyjnych.

Pod koniec minionego roku odbyło się on-line wręczenie nagród Burmistrza Miasta i Gminy Sztum dla sportowców, trenerów i działaczy sportowych za wybitne osiągnięcia we współzawodnictwie krajowym i międzynarodowym.

Ubiegły sezon stał pod znakiem sukcesów młodych kajakarzy, skąd nagrody otrzymali: Oliwia Majewska - zawodniczka Uczniowskiego Klubu Sportowego Sokolik Czernin, członkini kadry Polski juniorów; Miłosz Kamiński - UKS Sokolik, członek kadry Polski juniorów młodszych oraz Kacper Traczewski z Klubu Sportowego Victoria Sztum, członek kadry Polski juniorów.

Wyróżniono także trenerów młodych medalistów: Piotra Ciesielskiego (UKS Sokolik) oraz Marka Kuczewskiego (Victoria).

Ryszard Mazerski, znany działacz sportowy, prezes Lekkoatletycznego Klubu Sportowego Zantyr Sztum otrzymał nagrodę za przygotowanie szerokiej oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych, organizację zawodów oraz umożliwie-

Grudniowe spotkanie on-line burmistrza Leszka Tabora z laureatami nagród.

nie udziału w zawodach lekkoatletycznych oraz nordic walking mieszkańcom w trudnych warunkach pandemii COVID-19.

W marcu trójka młodych kajakarzy otrzymała także stypendia sportowe Burmistrza Sztumu na 2021 rok. Uroczystość odbyła się również on-line.

Jeszcze raz gratulujemy wszystkim nagrodzonym oraz stypendystom!

Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w 2021 roku

W kwietniu zaplanowano ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadań zleconych przez Miasto i Gminę Sztum organizacjom pozarządowym oraz podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego.

W ramach konkursu organizacje pozarządowe będą mogły ubiegać się o wsparcie zadań z zakresu:

- turystyki
- ochrony i promocji zdrowia
- edukacji, oświaty i wychowania
- kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w tym zadania z zakresu animacji przestrzennej
- kultury fizycznej i sportu - dofinansowanie wkładu własnego organizacji pozarządowych do projektów grantowych realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, działanie „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”, służących realizacji zadań publicznych Miasta i Gminy Sztum

Informacje na temat konkursu udostępnione zostaną na stronie internetowej www.sztum.pl w zakładce dla organizacji pozarządowych.

Sztum z klimatycznym grantem

Sztum oraz Piaseczno jako jedyną gminy z Polski otrzymały grant w ramach Europejskiego Instrumentu Miejskiego.

- Konkurencja była ogromna. Z Europy złożono 256 wniosków, z czego wybrano 30, a z naszej części Europy 11. Projekt, który zgłosiliśmy dotyczy energii i klimatu, a więc spraw, z którymi spotykamy się na co dzień - mówi burmistrz Leszek Tabor, który podpisał umowę na pozyskany grant **w wysokości 60 tys. euro** (ok. 270 tys. zł).

Środki pozwolą na sporządzenie koncepcji inwestycyjnej w zakresie unowocześnienia gospodarki wodno-ściekowej w naszej gminie. Zaplanowano m.in. wykonanie analiz dotyczących budowy nowych źródeł odnawialnych oraz magazynów energii. Celem przedsięwzięcia jest dążenie do samowystarczalności energetycznej, segmentu dostaw wody, kanalizacji oraz oczyszczania ścieków.

W ramach programu zostanie wykonana analiza budowy nowych źródeł odnawialnych oraz magazynów energii.

Wnioski w konkursie oceniane były z uwzględnieniem kryteriów: wielkość inwestycji, oszczędność energii, struktura zarządzania, zaangażowanie interesariuszy, zgodność z celami EUCF. Aplikacja Sztumu została oceniona na 20.1/25 punktów. Zwrócono przy tym szczególną uwagę na bardzo wysokiej jakości pomysł zwią-

zany z zarządzaniem projektem i zaangażowaniem interesariuszy.

Europejski Instrument Miejski (EUCF) jest finansowany z programu Unii Europejskiej Horyzont 2020 w zakresie badań naukowych i innowacji. Wspiera samorządy w ich działaniach na rzecz klimatu i energii.

Projekt Europejski Instrument Miejski, dofinansowanie z programu Unii Europejskiej Horyzont 2020 w zakresie badań naukowych i innowacji na podstawie Umowy o dotację nr 864212

Zgłoś, czym ogrzewasz dom

Od 1 lipca właściciele/zarządcy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych będą musieli zgłaszać, czym je ogrzewają.

Informacje te trafią do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, co pomoże w walce o czyste powietrze. Według Europejskiej Agencji Środowiska w 2018 roku tylko pył zawieszony PM 2,5 był powodem ponad 46 000 zgonów w Polsce.

System jest przeznaczony do realizacji ustawowych zadań związanych z ochroną środowiska, termomodernizacją i walką z ubóstwem energetycznym.

Deklaracje dotyczące źródeł ogrzewania budynków będzie można składać elektronicznie. Przewidziano też formę papierową.

Na złożenie deklaracji będzie 12 miesięcy, a przypadku nowo wybudowanych budynków 14 dni od uruchomienia źródła ciepła.

Zapomniane pociągi...

Tak długo ciągnie się modernizacja linii kolejowej Malbork-Grudziądz, że sztumianie już prawie zapomnieli o tym, że mogą korzystać z pociągów.

- Prace trwają cztery lata i końca nie widać - powiedziała posłanka Lewicy Beata Maciejewska, która wystąpiła w grudniu z interpelacją poselską w sprawie opóźnień.

9 marca odwiedziła teren budowy z burmistrzem Leszkiem Taborem.

- Mam nadzieję, że dzięki zaangażowaniu pani poseł inwestycja nabierze tempa, bo jest ona bardzo ważna dla Sztumu, a komunikacja zastępcza nie rozwiązuje problemu - stwierdził burmistrz Tabor. - Już 3 lata temu zakupiono z funduszy szwajcarskich 4 nowoczesne składy pociągów, aby kursowały na tej linii. Na razie jeżdżą po Kaszubach.

Inwestycja się ślimaczy, a na dodatek samorządy, na terenie których jest ona realizowana, nie są informowane o jej przebiegu i planach. Nie wiadomo np., co dalej z budynkiem byłego dworca.

Wizyta poselska na placu budowy modernizowanej linii kolejowej w Sztumie.

- Drugi poważny problem, oprócz zakończenia inwestycji, to zagospodarowanie terenu wokół dworca - dodaje burmistrz. - Liczymy bardzo, że z PKP i samorządami - wojewódzkim i powiatem sztumskim uda nam się opracować dokumentację i wybudować węzeł integracyjny, aby łączyć komunikację publiczną, PKP, autobusową, samochodową, żeby

powstały tu parkingi i bezpieczne dojścia i dojazdy. Przez te kilka lat remontu mieszkańcy odwykli od korzystania z pociągów. Trzeba ich do tego znowu zachęcić.

Posł Beata Maciejewska, która jest w Sztumie częstym gościem ma filię swojego biura przy ul. Mickiewicza 39. Prowadzi je Dominik Płotka.

Wraz z nadejściem wiosennej aury rozpoczął się kolejny etap wieloletniego programu modernizacji dróg gminnych płytami jumbo.

Wykonawca wznowił roboty pozostałe do wykonania z ubiegłorocznego projektu. W ramach realizowanej umowy kończą się prace przy odcinkach dróg gminnych w Barlewickach, Czerninie, Sztumskiej Wsi, ul. Domańskiego (Szwedzka Droga), Koniecwałdzie (w kierunku Koślinki), Nowej Wsi, Kępinie, Gościszewie, Postolinie i Parowach.

Zaawansowane są prace nad programem modernizacji dróg gminnych na rok 2021 r. Została opracowana dokumentacja na modernizację odcinka Koniecwałd-Koślinka o długości 1100 mb. Zawarto umowę na wykonanie dokumentacji projektowej kolejnych dróg o łącznej długości 17 550 mb. Na rozstrzygnięcie czeka przetarg na wyłonienie wykonawcy I części prac. Obejmuje on 6700 mb dróg w Zajezierzu, Piekle, Koślince, Parparach, Uśnicach, Kępinie, Sztumskim Polu, Goraju i Białej Górze.

Powstana kolejne jumbostrady

Zmodernizowana droga w Sztumskim Polu.

On musi wrócić do swoich

Antoni Donimirski

6 czerwca przypada 175 rocznica urodzin Antoniego Donimirskiego - ekonomisty, prawnika, polityka, archeologa, redaktora, publicysty, działacza spółdzielczego - urodzonego w Buchwałdzie (obecnie Bukowo) w powiecie sztumskim.

Choć należał do ścisłej elity intelektualnej swojego czasu, pozostaje postacią niemal zapomnianą, także na rodzinnym Powiślu. A przecież bliskie więzy łączyły go m.in. z pisarzem Henrykiem Sienkiewiczem, pianistą i kompozytorem Ignacym Paderewskim, a później premierem rządu odrodzonego kraju (1919), czy Stanisławem Wojciechowskim, wówczas działaczem spółdzielczym, a potem prezydentem Polski (1922-1926).

Był synem Teodora Donimirskiego (1805-1884), właściciela majątków ziemskich w Buchwałdzie, Telkwicach i Brzozówce, wybitnego działacza narodowego na Pomorzu i jego drugiej żony Zofii ze Śląskich.

Antoni otrzymał staranne wykształcenie. Początkowo kształcił się w gimnazjum chełmińskim, podobnie jak starszy o rok brat Edward i kuzyn Henryk z Zajezerza. Należał wówczas do tajnej organizacji filomackiej, stawiającej sobie za cel samokształcenie w duchu polskim. Przytłaczając to krótkim uwięzieniem.

Studiował we Wrocławiu, Heidelbergu i Berlinie. I wówczas wykazywał się niezwykłą aktywnością. Pełnił funkcję skarbnika we wrocławskim Towarzystwie Literacko-Słowiańskim. Szybko też znalazł się wśród przywódców Towarzystwa Naukowego Akademików Polaków w Berlinie. Miało ono podtrzymywać i krzawić polskiego ducha - poprzez samokształcenie w zakresie literatury, języka, historii polskiej, stąd też działała biblioteka i czytelnia. Donimirski przekazał do niej swoje książki, starał się też o pozyskanie innych pozycji m.in. w Bibliotece Kórnickiej. A w ściślejszym kółku studenckim - był tam Roman Ko-

mierowski i Józef Kościelski - roztrząsali, jak bronić Polaków przed wynarodowieniem w zaborze pruskim. Ciekawe, że cała trójka zajmie się za kilka lat postowaniem do parlamentu niemieckiego. Donimirski przez jedną kadencję (1874-1877), wybrany z okręgu chojnicko-tucholskiego. Jednak już jako publicysta problematyką parlamentarną będzie zajmował się przez całe życie.

Dodajmy, że w 1899 roku jego kolega Józef Kościelski ufundował w swojej posiadłości w Miłostawiu pomnik Juliusza Słowackiego, pierwszy na ziemiach polskich. Podczas odsłonięcia, które stało się wielką uroczystością patriotyczną, piękną mowę wygłosił Henryk Sienkiewicz, który przyjechał z Donimirskim. Po uroczystościach pisarz został zaproszony do Śmietowa, gdzie mieszkała bratanica Antoniego - Maria Chetkowska, urodzona w Telkwicach.

TORUŃ I WIEDŃ

Po studiach zakończonych doktoratem wrócił Antoni w rodzinne strony, podejmując pracę w pruskiej administracji (Kwidzyn, potem Gdańsk). W 1882 roku, mając już pewne doświadczenie, przenosi się do Torunia. Obejmuje dyrekcję polskiego Banku Kredytowego Donimirski, Kalkstein, Łyskowski, którego współzałożycielem był ojciec. Okres toruński okazuje się bardzo owocny. Donimirski uczestniczy w wielu ważnych inicjatywach Polaków - m.in. zakładaniu Towarzystwa Naukowego i muzeum w Toruniu.

Zmienia się też jego życie prywatne. W grudniu 1876 roku Donimirski poślubił w Moskwie Eugenię Benistawską. Jej ojciec Bronisław był prawnikiem. Wywodził się ze znanej i zasłużonej rodziny w Inflantach Polskich, miał majątek ziemski w okolicach Dyneburga. Podejrzany o udział w Powstaniu Styczniowym, po wyjściu z aresztu musiał opuścić rządową posadę w Petersburgu. Już jako emerytowany urzędnik rozpoczął praktykę adwokacką przy moskiewskim sądzie, stając się znaną postacią tamtejszej palestry.

Eugenia, najstarsza z trzech jego córek, stynęła z urody. Ale... „Jaka niemiła kobieta” - pisał Paderewski w liście do Heleny Górskiej. „To jest wodna żaba zrobiona z najpiękniejszego alabastru”.

Donimirski zorganizował żonie, mającej upodobania artystyczne, koncert w Toruniu, pomagał w wydaniu „Psalterza Dawidowego”, przełożonego przez jej dziadka, Kazimierza Bujnickiego, literata.

Matężństwo okazało się nietrwale. Po przeprowadzce Donimirskich do Wiednia (1882) Eugenia zaczyna uczęszczać na lekcje do najstynniejszego wówczas nauczyciela gry na fortepianie - Teodora Leszetyckiego. Spod jego ręki wyszło wielu późniejszych wirtuozów, dużo zawdzięczał mu (choć złośliwi dodawali, że bardziej jego żonie, pianistce Elenie Jessipow) Ignacy Paderewski. Około 1884 roku

Donimirskim rodzi się córka, która z trzech imion używać będzie jednego - Taida. Zostanie śpiewaczką operową, a po pierwszej wojnie światowej poświęci się całkowicie rodzinie.

Drogi Donimirskich rozchodzą się po 1887 roku, gdy Antoni przeprowadza się na stałe do Warszawy, prawdopodobnie zabierając córeczkę. Zostaje redaktorem „Niwy”, potem przez kilkanaście lat aż do śmierci pełni funkcję naczelnego dziennika „Słowo”. Eugenia pozostała w Wiedniu, w artystycznym kręgu Leszetyckiego. Zostaje jedną z kilku asystentek mistrza, pomagając w kształceniu licznych uczniów, a od 1894 roku jest panią Leszetycką. Była nią najdłużej ze wszystkich czterech żon (była tą trzecią). Mistrz zostawił ją dla innej uczennicy, o pół wieku młodszej, utalentowanej pianistki Gabrieli Rozborskiej. Po latach Eugenia określi Dominirskiego krótko: „Drogi Przyjaciel”.

W WARSZAWSKIM KRĘGU

Antoni zdobywa uznanie w Warszawie, liczy się nie tylko w dziennikarskim środowisku. Organizuje zjazdy środowisk prawniczych, kooperatystów (spółdzielców), był też skarbnikiem Warszawskiej Kasy Literackiej. W czasie powrotu z kuracji w Nicei poczuł się źle. Umiera w szpitalu Berlinie po operacji 14 maja 1912 roku. Spoczął na cmentarzu św. Jadwigi.

W nekrologach, które m.in. data do „Dziennika Poznańskiego” i „Słowa” córka Taida, berliński pochówek określiła jako tymczasowy. W lutym 1913 roku szczątki Donimirskiego zostały przeniesione na warszawskie Powązki.

Mobilizował do tego środowisko bliskie dziennikarzowi Ignacy Paderewski. 14 sierpnia, kilka miesięcy po śmierci Antoniego, pisał ze szwajcarskiego Grand Hotelu Hof Ragaz do redakcji „Słowa” tak:

„Od pierwszej chwili, gdym się o szczegółach pogrzebu ś.p. Antoniego Donimirskiego dowiedział, trudno mi było pogodzić się z tym, ażeby zwłoki takiego prawego Polaka, takiego dobrego syna ojczyzny, miały na zawsze na pruskiej już spocząć ziemi. Znałem ś.p. Antoniego dobrze, toteż musiałem i cenić go wysoko i kochać serdecznie. On musi powrócić do swoich. Ciężko mu nieraz było na tej polskiej ziemi, ale teraz, po śmierci, będzie mu ona lekka.”

W życiu prywatnym nie zaznał zbyt wiele szczęścia - wspominali jego współpracownicy. Z jego opinią (całe życie miał poglądy konserwatywne) liczyli się bardzo nawet jego najzagorzalsi przeciwnicy ideowi. Pracowity, pogodny, życzliwie usposobiony do ludzi. Z charakterystycznym uśmiechem.

Był też zapalonym miłośnikiem szachów i smakoszem. Lubił podróże, zwłaszcza kolejowe. A może to tylko tak wygląda, czytając jego teksty z wypraw po Europie. Pracował przez kilka lat w organie prasowym wiedeńskich kolei i może dlatego chętnie promował tę formę zwiedzania świata. Takie dzisiejsze „lokowanie produktu”.

Eugenia z Benistawskich Donimirska, późniejsza Leszetycka

Taida Donimirska

Kogo gmina dowiezie do punktu szczepień?

OSP Postolin dowozi do punktu szczepień.

Samorząd zapewnia dowóz tym mieszkańcom miasta i gminy Sztum, którzy z przyczyn obiektywnych nie są w stanie sami dotrzeć do punktów szczepień w Sztumie.

W pierwszej kolejności chodzi o osoby posiadające **I grupę inwalidzką lub kategorię niepełnosprawności R i N, lub mające obiektywne i niemożliwe do przezwyciężenia we własnym zakresie trudności w dotarciu do punktu szczepień (np. brak komunikacji).**

W razie takiej potrzeby po uzyskaniu informacji o terminie szczepienia prosimy **z minimum dwudniowym wyprzedzeniem** o telefoniczne kontaktowanie się (w godz. **7.30 - 15.30**) z koordynatorami organizowania transportu, którymi w Urzędzie Miasta i Gminy są:

Dominika Antoniak, tel. **(55) 640 63 21**

Wojciech Bednarski, tel. **663 811 583**

- Od końca stycznia realizujemy przeciętnie 4 dowozy tygodniowo, głównie dotyczy to mieszkańców gminy - informuje Anna Zawadka, sekretarz Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie. - Korzystamy z usług lokalnych przewoźników oraz wsparcia gminnych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Dodam, że koordynator ds. szczepień w Gdańsku przekazał nam informację, że planuje się realizację dowozów do końca bieżącego roku.

W marcu rozpoczęła się dystrybucja maseczek jednorazowych, które otrzymaliśmy od wojewody. Mamy kilka stałych punktów, gdzie chętni mogą się w nie zaopatrzyć. Maseczki trafiły także do sołtysów, parafii, zakładów pracy, wspierających nas w tej akcji. Wszystkim za to dziękujemy!

Punkty odbioru maseczek jednorazowych.

MGOPS informuje. Składanie wniosków o 500+

Od 1 lutego rozpoczęło się elektroniczne składanie wniosków o świadczenie wychowawcze 500+ na okres 2021/2022. Obecne świadczenie jest przyznane do 31 maja 2021 r.

W celu zapewnienia kontynuacji wypłaty świadczenia od czerwca 2021 r. wnioski należy złożyć najpóźniej do **30 kwietnia 2021 r.**

Z uwagi na trwający w Polsce stan epidemii zachęcamy do składania wniosków bez wychodzenia z domu za pomocą bankowości elektronicznej oraz platformy ePUAP, PUE ZUS i empia.

Osoby, które nie mają możliwości złożenia wniosku elektronicznie **od 1 kwietnia** mogą składać wnioski **w formie papierowej.**

Senior+ z tabletem

Co słysząc w Klubie Senior+ AMATOR, który prowadzi Stowarzyszenie „Labuntur Anni”? Pandemia, tak zresztą jak wszędzie, wymusiła zmianę w sposobie działania klubu. A przypomnijmy, że jego podstawowymi celami jest zapewnienie wsparcia dla seniorów z terenu miasta i gminy w formie świadczonych usług aktywizujących. Zdanie, które realizuje stowarzyszenie, przewiduje organizację zajęć pozwalających na aktywne spędzanie czasu wolnego, m.in. poprzez zaangażowanie ich w działania na rzecz środowiska lokalnego. Zamierza też motywować seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontariackich na rzecz innych.

Na razie zajęcia odbywają się on-line. Nie wszyscy klubowicze mieli dostęp do komputerów. Ale i na to znalazła się rada.

- Obecnie dysponujemy 20 tabletami, które będą są wypożyczane uczestnikom - informuje Marian Pietrusiak. - Na tablety wgrywane są materiały do zajęć i np. wykłady i prelekcje zrealizowane w czasie funkcjonowania klubu w formule zdalnej.

Ale media społecznościowe, do których także przenieśli się klubowicze, nie zastąpią osobistych kontaktów. Widać to było zwłaszcza w krótkich okresach odmrożenia działalności.

Gdy będzie to możliwe, klub będzie kontynuować zdecydowaną większość poczynąń, które były realizowane w roku 2020 i latach poprzednich. W roku 2021 zrezygnowano z zajęć nauki języka angielskiego (podobne zajęcia odbywają się w Uniwersytecie III Wieku), a w to miejsce do harmonogramu trafiły zajęcia komputerowe.

Nic nie zastąpi kontaktów osobistych...

SENIORZE ZOSTAŃ W DOMU !

Potrzebujesz pomocy w zrobieniu zakupów, załatwieniu spraw urzędowych lub innych?

ZADZWOŃ !

- na infolinię **22 505 11 11**
- do MGOPS w Sztumie **55 640 63 67 / 55 640 63 33 / 55 640 63 32**

PRACOWNICY MGOPS W SZTUMIE CHĘTNIE CI POMOGĄ.

Pomoc realizowana jest w ramach Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniorów, który koordynowany jest przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Pudełka z radością

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, dzięki nawiązanej współpracy z Komitetem Społecznym Shoebox w Poznaniu, już po raz kolejny pozyskał zestawy kosmetyków dla 20 kobiet doświadczających przemocy w rodzinie.

Przypominamy, że inicjatywa Shoebox rozpoczęła się w 2015 roku w Londynie. Natomiast w Polsce jest realizowana w Poznaniu od 2017 roku.

Więcej informacji o akcji można znaleźć w mediach społecznościowych na profilu Project Shoebox.

Za kolejny rok owocnej współpracy MGOPS serdecznie dziękuje!

Od Akademii Rodzica po opiekę wytnieniową

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozpoczął realizację projektu pn. „Siła współpracy - rozwój usług społecznych w Mieście i Gminie Sztum”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

W latach 2021-2023 wsparciem objęte zostaną 74 osoby, w tym rodziny z dziećmi, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunowie.

Pierwszymi działaniami były organizowane przez partnera projektu - Spółdzielnię Socjalną Iskra warsztaty „Akademia Rodzica” dla pięciu rodzin. Dodatkowo skorzystają one z pomocy z trenera wsparcia rodziny wraz z asystentem rodziny. Celem działań jest nabycie przez rodziców umiejętności, m.in. budowania właściwej relacji rodzic-dziecko, opar-

tych na dialogu i szacunku, rozwiązywania pojawiających się trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz poznanie atrakcyjnych form wspólnego spędzania czasu wolnego. Przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działa Punkt Konsultacyjny Poradnictwa Rodzinnego, w którym rodzice mogą otrzymać zindywidualizowane wsparcie prawnika, psychologa czy mediatora.

Seniorzy zostali już objęci wsparciem w formie asystenta osoby starszej oraz usług Telemedycyny. Działania mają na celu zapewnienie możliwie najlepszej opieki dla seniorów w miejscu zamieszkania oraz zadbanie o ich bezpieczeństwo.

Natomiast osoby z niepełnosprawnościami objęte zostały wsparciem asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, który będzie aktywizował i wspierał ich w codziennym funkcjonowaniu. Dodatkowo opiekunowie tych osób korzystają z opieki wytnieniowej w miejscu zamiesz-

kania, która pozwala im odpocząć od ciężkiej pracy, jaką wykonują na co dzień, sprawując opiekę nad swoimi bliskimi. Niebawem zostaną dla nich zorganizowane warsztaty oraz utworzona zostanie grupa wsparcia.

Seniorzy i osoby niepełnosprawne będą miały możliwość skorzystania z indywidualnych porad w Punkcie Konsultacyjnym, który działa przy Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym Dar Serca, partnera projektu. Wszyscy uczestnicy projektu otrzymują także wsparcie pracownika socjalnego.

Rzeczpospolita
Polska

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Pomoc żywnościowa dla mieszkańców

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, współpracując z Bankiem Żywności w Tczewie, realizuje Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2020, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

Pomoc w ramach Programu kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków) oraz znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej. Dotychczas przekazano mieszkań-

com naszej gminy łącznie 7021 kg żywności, a wśród niej znalazły się produkty warzywne, owocowe, skrobiowe, mleczne, mięsne, a także cukier, olej oraz dania gotowe. **Pomoc w ramach Programu Operacyjnego**

Pomoc Żywnościowa 2014-2020 jest bezpłatna.

Podczas trwania Podprogramu wsparcie otrzyma 118 rodzin (350 osób) z terenu miasta i gminy Sztum.

PROGRAM OPERACYJNY
POMOC ŻYWNOCIOWA
2014-2020

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Banki Żywności

UNIA EUROPEJSKA

EUROPEJSKI FUNDUSZ POMOCY
NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCYM

Przedszkolaki wciąż mają tę moc

Projekt „Mam tę moc - upowszechnianie i podniesienie jakości edukacji przedszkolnej w Mieście i Gminie Sztum”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego jest realizowany w Publicznym Przedszkolu z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Kubusia Puchatka w Sztumie, w Publicznym Przedszkolu w Czerninie i Gościszewie, w Oddziale Przedszkolnym oraz Publicznym Punkcie Przedszkolnym utworzonym przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi.

Przedszkolaki uczestniczą w zajęciach logopedycznych, gimnastyki korekcyjnej, językowych, matematyczno-przyrodniczych, akademii programowania i akademii umiejętności uniwersalnych. **Dzieci wzbogacają swoją wiedzę o otaczającym je świecie** za pomocą gier, metod badawczych, doświadczeń i logicznych zabaw przyrodniczych. **Usprawniają mowę i logiczne myślenie, doskonalą umiejętności matematyczno-przestrzenne oraz orientację w schemacie swojego ciała. Doskonalą układanie rytmów i kodowanie. Rozwijają wrażliwość i wyobraźnię plastyczną-muzyczną.**

Podczas zajęć z gimnastyki wykonują wiele ćwiczeń wzmacniająco-korygujących, a także skocznych zabaw i ćwiczeń usprawniających motorykę. Z wielkim zaangażowaniem wcielają się w role matych przyrodników, prowadząc obserwacje preparatów za pomocą mikroskopu, lupy czy lornetki. Natomiast korzystając z prostych elementów, takich jak sznurek czy patyczki układają figury płaskie i bryły przestrzenne niczym wysokiej rangi konstruktorzy. Któż wie, może to przyszli inżynierzy i architekci.

Dzieci chętnie korzystają z nowoczesnych pomocy dydaktycznych, sprzętu komputerowego i multimedialnego, w który wyposażone zostały placówki przedszkolne w ramach projektu. Sprzęt i wyposażenie placówek uatrakcyjniam realizację zajęć dostosowanych do potrzeb przedszkolaków.

Projekt „Mam tę moc...” to program bardzo wartościowy i przemyślany, zadania są proste w realizacji i sprawiają dużą frajdę dzieciom, a przecież to jest najważniejsze.

Miasto i Gmina Sztum
realizuje projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich
pn.: Mam tę moc – upowszechnianie i podniesienie jakości
edukacji przedszkolnej w Mieście i Gminie Sztum

Celem projektu jest zwiększenie liczby trwałych miejsc edukacji przedszkolnej poprzez utworzenie miejsc edukacji przedszkolnej dla 10 dzieci 3-4 letnich oraz zapewnienie atrakcyjnej, wysokiej jakości edukacji przedszkolnej w 5 Ośrodkach Wychowania Przedszkolnego, dla których organem prowadzącym jest Miasto i Gmina Sztum

Dofinansowanie projektu z UE: 522 475,38

Fundusze Europejskie Program Regionalny   Rzeczpospolita Polska   URZĄD MARSZAŁKOWSKI WÓJEWÓDZTWA POMORSKIEGO   Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

www.mapadotacji.gov.pl

ADM wspiera sztumskie szkoły

Tak jak zmienia się współczesny świat, tak też zmienia się oblicze szkoły. Wspaniale, kiedy są wokół ludzie i firmy, które rozumieją potrzeby uczniów i pomagają im rozwijać wiedzę oraz liczne pasje.

- Szczególne słowa podziękowania należą się dyrektorowi Maciejowi Komorowskiemu oraz Małgorzacie Jaworskiej z ADM Czernin S.A. Mimo trwającej pandemii covid-19, w ramach programu ADM Cares wspierającego lokalne projekty edukacyjne, zostały pozyskane znaczące środki finansowe - mówią koordynatorki projektu Grażyna Michalik z SP nr 2 i Aldona Ruszkowska, dyrektor SP 1.

- Dzięki współpracy z firmą ADM Czernin nasze szkoły zmierzają do rozwijania naukowego myślenia, kreatywności i samodzielności na miarę XXI wieku, a przede wszystkim do wzmacniania poczucia własnej wartości młodego człowieka. Uczeń, który wie, że potrafi i rozumie, może osiągnąć jeszcze więcej, a jego wyobraźnia sięga jeszcze dalej, natomiast zdobyta wiedza w przyszłości stukrotnie zaprocentuje. Dziękujemy za wspieranie inicjatyw edukacyjnych i liczymy na dalszą współpracę.

Dzięki dofinansowaniu Szkoła Podstawowa nr 1 zostały zakupione multimedialne pakiety matematyczno-przyrodnicze dla klas 4-8. **Pakiet: matematyka, fizyka, chemia, biologia** pozwala pracować grupowo w klasie przy tablicy multimedialnej, umożliwia samodzielne rozwiązywanie zadań i prowadzenie lekcji typu: „Sprawdź się” oraz „Powtórz wiedzę”. Gry edukacyjne **Tablice wiedzy** oraz **Razem na Tablicy!** są dosko-

Zestawy Ozobotów Bit zostały zakupione w ramach zadania **Warsztaty robotyki - drzwi do świata informatyki i edukacji STEAM.**

nałym pomysłem na aktywizację uczniów i rozwój umiejętności połączonych w pracy zespołowej. Edukacja wczesnoszkolna została wzbogacona w najnowocześniejszy program multimedialny do nauki matematyki z elementami języka angielskiego.

Szkoła Podstawowa nr 2 w ramach zadania: **Warsztaty robotyki - drzwi do świata informatyki i edukacji STEAM** zakupiła zestawy Ozobotów Bit z pełnym wyposażeniem oraz dodatkową obudowę w formie puzzli ułatwiających kreatywność i wyobraźnię przestrzenną uczniów. Praca z robotami wyzwala zaangażowanie, analizowanie i rozwiązywanie problemów, a przede wszystkim uczy stawiania tez, wnioskowania, podejmowania decyzji i brania za nie odpowiedzialności.

W ramach zadania: **Kodowanie na dywanie - nauka kodowania przez zabawę i doświadczenie** zakupione zostały zestawy matematyczno-humanistyczne z dużą dwustronną matą do kodowania oraz dodatkową obudową.

Zakupione zestawy pozwolą uczniom „Dwójki” na rozwijanie umiejętności kodowania, programowania oraz wykorzystania robotów edukacyjnych do poszerzania wiedzy z różnych dziedzin oraz rozwijania pasji i zainteresowań.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Już od 1 kwietnia!
Wejdź na spis.gov.pl i spisuj się!

**Liczmy się
DLA POLSKI!**

GUS | NSP 2021

Od 1 kwietnia do 30 czerwca 2021 r. potrwa Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Zgodnie z ustawą o statystyce publicznej udział w spisie jest obowiązkowy. Obowiązującą formą jest samospis internetowy. Interaktywny formularz jest dostępny stronie Głównego Urzędu Statystycznego.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach (gdy osoba objęta obowiązkiem spisowym nie będzie mogła wypełnić w żaden sposób formularza elektronicznego) rachmistrze spisowi będą kontaktowali się z tymi osobami telefonicznie lub osobiście, aby pomóc w dopełnieniu obowiązku spisowego.

Obowiązkiem spisowym są objęte:

- osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach i innych zamiesz-

kanych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami na terenie Polski, osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania;

- mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania i inne zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

Na jakie pytania trzeba udzielić odpowiedzi? Dotyczą one danych osoby spisywanej, adresu zamieszkania, aktywności zawodowej, wykształcenia, migracji wewnętrznej i zewnętrznej, przynależności narodowej, gospodarstwa domowego i rodziny.

Poniżej szczegółowe pytania dotyczące mieszkania.

OPIS MIESZKANIA

■ Proszę wskazać czyją własnością jest mieszkanie:

osoby/osób fizycznych (dotyczy także współwłasności np. małżeńskiej); spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie własnościowe); spółdzielni mieszkaniowej (mieszkanie lokatorskie); gminy; Skarbu Państwa; zakładu pracy; towarzystwa budownictwa społecznego (TBS); inne

■ Mieszkanie zamieszkuje(a):

przynajmniej jedna osoba będąca właścicielem całego lub części mieszkania; przynajmniej jedna osoba mająca spółdzielcze prawo (własnościowe lub lokatorskie) do mieszkania; osoba(y) z tytułu najmu całego mieszkania; przynajmniej jedna osoba z tytułu podnajmu całego lub części mieszkania (dotyczy także najmu części mieszkania); osoba(y) na podstawie innego tytułu

■ Proszę podać powierzchnię użytkową mieszkania - ogółem (w pełnych m²).

■ Proszę podać liczbę pokoi oraz kuchni z oświetleniem dziennym (tj. każde z pomieszczeń o powierzchni co najmniej 4 m²).

■ Proszę wskazać główny sposób ogrzewania mieszkania: z sieci; ze źródła ciepła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy; centralne ogrzewanie indywidualne; piec/piece; pozostałe

■ Proszę wskazać przeważający rodzaj paliwa lub źródło energii stosowane do ogrzewania mieszkania.

■ Czy do ogrzewania mieszkania wykorzystują Państwo odnawialne źródła energii

■ Proszę wskazać rodzaj wykorzystywanego odnawialnego źródła energii.

energia słoneczna - panele/instalacje fotowoltaiczne; energia słoneczna - kolektory/instalacje słoneczne, solarne; energia pozyskiwana z otoczenia - siła wiatru; energia pozyskiwana z otoczenia - gorące źródła; energia pozyskiwana z otoczenia - pompa ciepła; energia pozyskiwana z otoczenia - pozostała; inna

■ Czy mieszkanie znajduje się w budynku wielomieszkaniowym?

OPIS BUDYNKU

■ Proszę podać, kto jest właścicielem budynku, w którym znajduje się Pana(i) mieszkanie:

osoba fizyczna; spółdzielnia mieszkaniowa; gmina; Skarb Państwa; zakład pracy; towarzystwo budownictwa społecznego (TBS); inny; budynek stanowi współwłasność

■ Proszę podać rok oddania budynku do użytku:

(jeśli nieznanym, podać przybliżony); w budowie

■ Proszę wskazać czy:

- woda doprowadzona jest do budynku: z sieci wodociągowej; ze studni; nie ma
- ścieki odprowadzane są z budynku do: sieci kanalizacyjnej; zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków; nie ma
- gaz doprowadzony jest do budynku: z sieci gazowej; nie ma.

